

Diakenendag 2015

Lef om lief te hebben

Workshop 11: Lef om met een diaconaal plan te werken

1 Introductie

Diaconaat is te belangrijk om aan het toeval over te laten. In deze workshop denken we na over planmatig werken als diaconie. Waarom zou je dat doen? Wat levert het op? Hoe pak je het aan? Welke voorbeelden zijn er?

De diaconie van de CGK Nunspeet mag deze workshop verzorgen, maar niet omdat wij het werken met een diaconaal beleidsplan al zo goed voor elkaar hebben. Er is een start mee gemaakt, zijn plannen uitgezet en worden uitgevoerd met vallen en opstaan. Kortom, een proces dat meer en meer vorm moet gaan krijgen. Waarschijnlijk zijn er diaconieën die hier al veel verder mee zijn, maar het gaat er juist om, om een handreiking te geven en hier met elkaar over in gesprek te zijn. We kunnen tenslotte veel van elkaar leren over dit onderwerp.

2 Waarom zou je dat doen?

2.1 Diaconaat

Jezus deed het ons voor: mensen in nood helpen en Hij vraagt van ons om hetzelfde te doen. Uit liefde tot en in navolging van Hem. Dit is diaconaat. In dit alles hebben de diakenen van de gemeente een speciale taak. Namelijk om de gemeente toe te rusten tot dit diaconale werk en dat werk te coördineren en te stimuleren. Diakenen staan er dus niet alleen voor, maar we hebben een gemeente om ons heen staan waar we op diaconaal gebied leiding aan mogen geven.

2.2 Doelbewust diaconaal

Tijden veranderen en dat niet altijd negatief. Verandert onze diaconie ook mee met de tijd? Of werken we zoals we altijd al gedaan hebben. Hoe hoop je dat het diaconaat er in jou gemeente er over vijf jaar uit ziet of over tien jaar? Wat doen wij er aan om dat doel ook te halen? Dat betekent concreet doelen stellen en plannen maken om die doelen te verwezenlijken. Hoe je dat doet? Hier willen we in deze workshop met elkaar over praten en van elkaar leren.

Hebben wij het lef om met een diaconaal beleidsplan te werken?

Zijn er diaconieën die niet met een diaconaal beleidsplan werken?

2.3 Hakken in het zand

Hele normale menselijke gedragingen in een veranderproces zijn de 'hakken in het zand'. We moeten ons er van bewust zijn dat we ermee te maken krijgen en hoe we er mee om moeten gaan. Niet iedereen ziet het nut in van het werken met een diaconaal beleidsplan. Zo doen we het toch altijd en het gaat toch wel goed zo?

Wie heeft dat wel eens meegemaakt dat mensen bij een verandering de hakken in het zand zetten? Hoe is dat opgelost?

- **'Beleid, dat is lastig. Ik doe liever iets praktisch.'**
 - Ook wanneer je iets praktisch doet heb je houvast nodig, een doel. Waarom doe je iets? Het beleid helpt je om je doel voor ogen te stellen en (weer) te inspireren.
- **'Beleid, als het klaar is ligt het jaren in de kast.'**
 - Het klopt dat niet iedere week het beleid op de agenda hoeft te staan, maar op frequente tijdstippen moet je het diaconale werk wel tegen het licht van het beleid houden om te zien of je nog op de goede weg bent.

- **‘Beleid, daar hebben we toch ouderlingen voor?’**
 - Het klopt dat ouderlingen beleid maken. Dat doen zij specifiek op het geestelijke vlak: hoe staat het tussen jou en God? Als diaken geef je echter niet minder leiding aan de gemeente! Alleen doe jij dat specifiek op het terrein van diaconaat. Op dat vlak zet jij sporen uit en ga jij de gemeente voor.
- **‘Beleid is zo zakelijk’**
 - Want wanneer is iets zakelijk? Een collecterooster of een planning voor vergaderingen is zakelijk, maar ook heel nuttig.
- **‘We hebben toch een handboek?’**
 - Werken met een handboek zorgt ervoor dat niet keer op keer opnieuw het wiel moet worden uitgevonden bij allerlei praktische zaken. Maar dit is wat anders dan een diaconaal beleidsplan. Diaconie zijn is meer dan een voortzetting van wat altijd al gedaan werd of de boel draaiend houden. Als diaconie mag je ook vooruitkijken, visie hebben en plannen ontwikkelen. Dat zijn elementen die in een handboek niet aan de orde komen. Het handboek is, als het goed is, juist een uitwerking van het beleid.
- **‘Moeten we niet gewoon doen wat onze hand vindt om te doen op de weg waarop de Geest ons leidt? Kerkelijk werk is toch niet maakbaar?’**
 - Natuurlijk willen we ons laten leiden door de heilige Geest en pakken we aan wat er op ons pad komt. Maar we zijn niet alleen reactief bezig. En je laten leiden door de Geest is niet hetzelfde als je laten leiden door toeval. Je laten leiden door de Geest betekent: je in afhankelijkheid openstellen voor wat God je te zeggen heeft, waarbij je ook gewoon zijn gave van gezond verstand gebruikt.
- **‘We hebben het al druk genoeg. Hier hebben we echt geen tijd voor.’**
 - Het is waar: beleid maken kost tijd. Maar als je het plan eenmaal hebt, win je aanzienlijk veel tijd. Je zult zien dat het veel gemakkelijker wordt prioriteiten te stellen.

3 Wat levert het op?

Het maken van en werken met een diaconaal beleidsplan heeft een aantal serieuze voordelen:

- Met een beleidsplan maak je het voor jezelf en voor anderen inzichtelijk waar je voor staat en waarom je een bepaald doel nastreeft. Dat geeft rust.
- Het opschrijven van plannen zorgt voor focus en verdieping in je werk.
- Het zwart op wit opschrijven van het beleid voorkomt dat de diakenen – met alle beste bedoelingen – maar wat aanrommelen. Samen sta je ergens voor en ga je ergens voor.
- Op een beleidsplan ben je aan te spreken. Door andere diakenen, maar ook door gemeenteleden. Het is dus ook een soort controlemiddel.
- Het helpt je je functioneren als diaconie te evalueren.
- Het zorgt voor continuïteit: wijze van werken, doelen en praktische zaken zijn geformuleerd, waardoor nieuwe diakenen gemakkelijker kunnen worden ingewerkt.
- Hoofd- en bijzaken te scheiden en dat werkt veel effectiever.

Wie ziet of weet er nog meer voordelen te noemen?

4 Hoe pak je het aan?

4.1 8 stappen

Het schrijven van een diaconaal beleidsplan lijkt een brok werk en je weet niet waar je moet beginnen. Doe het stap voor stap! Je zult zien dat het resultaat heeft.

1. Bid

- Voordat je begint is het van belang stil te worden voor God. Bid om wijsheid en inzicht, om een open houding en om de leiding van de heilige Geest in het proces dat je instapt. Gebed is overigens continu nodig, tijdens alle stappen van het proces.

2. Wat verstaan we onder diaconaat?

- Denk samen na over en sta stil bij de vraag wat je precies onder diaconaat verstaat. Wat is je visie op diaconaat en op diaken zijn? Wat zegt de Bijbel over diaconaat? Wat is je basis? Wat drijft je? Zet de bevindingen op papier.

3. Wat willen we bereiken en waarom?

- Bij vraag 2 borrelden er ongetwijfeld al ideeën op. Wat zouden jullie willen bereiken en waarom? Doe bijvoorbeeld een vragenronde. Welke ambities heb je? Welk ideaal heb je voor ogen? In de diaconie? In de gemeente? In de wijk? Wereldwijd? Wanneer een project het werk van de diaconie overstijgt, is het goed de gemeente al in een vroeg stadium erbij te betrekken. Laat gemeenteleden meedenken en meedoen in een voorbereidende werkgroep. Informeer geregeld waar je mee bezig bent. Zo voorkom je dat een mooi plan in het water valt omdat de gemeente er niet achter staat.

• Wat is de huidige stand van zaken?

- Als je weet waar je naar toe wilt, moet je ook kijken waarvandaan je vertrekt. Vraag je bijvoorbeeld samen af:
 - Welke dingen worden nu (al) gedaan en waarom?
 - Doen we het goed?
 - Komt elk diaconaal aandachtsveld (gemeente, eredienst, samenleving, wereld) aan de orde?
 - Hoe is onze gemeente samengesteld? En de diaconie (aantal, leeftijdsopbouw, reisafstand naar de kerk, enz.)?
 - Zijn er blinde vlekken?

• Keuzes maken en prioriteiten stellen

- Nu je weet wat je allemaal zou willen doen en hoe de vlag er op dit moment bij hangt, kun je prioriteiten gaan stellen:
 - Welke nood is het grootst?
 - Is datgene wat we nu doen vanuit onze roeping wel onze primaire verantwoordelijkheid? Kunnen we dingen verbeteren?
 - Moeten we alle dingen die we doen eigenlijk wel blijven doen, of kunnen we ze 'uitbesteden'?

Wie heeft er wel eens moeite om mensen te vinden om taken uit te besteden? Waar ligt dat aan?

• Plan van aanpak

- Als je een keuze voor een of meerdere doelen hebt gemaakt, ga je bezig met het maken van een werkplan of plan van aanpak. Deze vragen kunnen jullie helpen:
 - Hoe komen we waar we willen uitkomen?
 - Welke stappen zijn nodig en wat gaat het kosten aan tijd en geld?
 - Wie doet wat?

- **Aan de slag**
 - En dan is het tijd voor actie! Op weg naar ... welk doel je je maar gesteld hebt, om mee te bouwen aan het Koninkrijk.
- **Evaluatie**
 - Plan momenten in waarop je georganiseerde activiteiten evalueert. Dat is zowel tussentijds als aan het eind.

4.2 Stappen maken

Stel je plannen niet uit tot je bijvoorbeeld in een rustig vaarwater zit. Een plan hoeft niet in een maand klaar te zijn en tot in de puntjes beschreven en gelikt op papier te staan. Neem de tijd, maar heb lef om stappen te maken!

4.3 Korte en lange termijn

Belangrijk is om te beschrijven op de korte (3-5 jaar) en lange termijn (10 jaar).

4.4 Het groter geheel

Je begrijpt dat jullie diaconaal plan samenhangt met het 'beleidsplan' van de hele kerkenraad. De visie die jullie uitspreken en de speerpunten die jullie als diakenen kiezen, kunnen natuurlijk nooit 180° anders zijn dan die in het plan van de hele kerkenraad. Voorganger, ouderlingen en diakenen vullen elkaar aan. Dat vraagt om afstemming of samenwerking bij het opstellen van je plan.

Hoe is jullie samenwerking met ouderlingen? Worden ze betrokken of is de diaconie "zelfstandig"?

4.5 Overdracht

Doelgericht diaconaal werken betekent allereerst dat je tot een diaconaal beleidsplan komt. Daarnaast gaat het ook over het stokje overgeven aan je opvolger. Ook dat draagt bij aan het diaconaat van de gemeente.

5 Welke voorbeelden zijn er?

5.1 Participatie gemeenteleden

Wanneer je een gemeentelid spreekt en vraagt wat de diakenen doen en wat hun taken zijn? Wat voor antwoord krijg je dan?

In Nunspeet is de afgelopen jaren vooral gewerkt aan de zichtbaarheid en bekendheid van de diaconie binnen en buiten de kerkelijke gemeente en daarnaast de betrokkenheid van gemeenteleden te vergroten.

5.1.1 Takenveld

- Collecteren in de eredienst. Doelen worden beter onder de aandacht gebracht door een stukje in de kerkbode, het flyeren door diakenen voor de dienst, vanaf de preekstoel.
- Bezoeken van mensen die hulp nodig hebben (financieel, ziekte, moeite, rouw, eenzaamheid) vgl. met 'warm pastoraat'.
- Diaconaal huisbezoek (diaconaal en/of gezamenlijk met wijkouderling). Presenteren van de diaconie, zoeken naar gaven van de gemeenteleden, signaleren van noden. Reacties zijn positief in de gemeente. Vaak gehoord: "Dat wist ik helemaal niet".
- Bij het aantreden van een diaken wordt er een brief verstuurd naar de leden in de betreffende wijk, waarin de diaken zich voorstelt (vergroten bekendheid).
- Diaconale hulpdienst (tijdelijke hulp in en om het huis). Participatie door gemeenteleden;
- Contacten met Protestants Christelijke Stichting voor zorgverlening "Het Bakken", Stichting "Het Venster", Het Hospice Nunspeet, Diaconaal Platform en het Evangelisch Begeleidings Centrum(EBC).
- Stichting Present, klussen oppakken samen met gemeenteleden.
- Stichting voedselhulp, waarin vooraf aan de dienst door gemeenteleden producten worden ingezameld.
- Contacten met onze eigen verenigingen zoals, Tabitha (bezoek aan zieken en ouderen door gemeenteleden), Psycho-Pastorale Begeleiding(PPB).
- Jaarlijkse uitdeling dagboek "Goede Moed" voor ouderen en langdurig zieken door diakenen (zichtbaarheid).
- kennismakingsbezoek en uitdeling gemeentegids aan nieuwe gemeenteleden door diakenen (zichtbaarheid).
- Overige taken, zoals kerkauto, kerktelefoon, cd-dienst, ouderenreis in het voorjaar met fotopresentatie van de ouderenreis in het najaar, kerstmiddag voor ouderen (georganiseerd door de vrouwenvereniging).

6 Tenslotte

We hebben gezien dat het werken met een diaconaal beleidsplan belangrijk is voor het diaconaat in de gemeente. Het kost je tijd en inspanning, maar het zal je resultaat opleveren.

De website van de CGK en van de GKv-NGK (diaconaal steunpunt) bevat veel informatie over dit onderwerp. Maak daar gebruik van. Je hoeft het wiel niet opnieuw uit te vinden.

Durf die stappen te maken en heb het lef om met een diaconaal plan te werken!

Bron:

- Brochure "Doelbewust diaconaal versie 1.0"
- www.CGK.nl